

Pisanki

Pochodzenie nazwy pisanka

Malowane we wzory jajko nazywa się pisanką, bo zgodnie z tradycją te wzory pisze się rozgrzanym woskiem na jajku, używając lejka ze skuwki od sznurowadeł oraz szpilki do robienia kropek. Gdy jajko z napisanym wzorem zanurzymy w farbie, a potem usuniemy wosk w gorącej wodzie, pozostanie jasny wzór na barwnym tle.

Malowanie pisanek

Zwyczaj malowania jajek
pochodzi już z czasów
starożytnych.

Na naszych terenach pierwsze
pisanki powstały tysiąc lat
temu.

Drapanki

Najpierw jajko jest barwione na określony kolor, a potem drapie się ostrym narzędziem po skorupce tworząc wzór.

Kraszanki

Do stworzenia kraszank potrzebne jest gotowanie jajka w specjalnym, barwnym roztworze.

Kiedyś używano wyłącznie barwników naturalnych, takich jak łupina cebuli, orzech włoski, sok z buraka lub kwiat nagietka.

Obecnie rzadko tworzy się kraszanki, a ludzie często wolą używać sztucznych barwników, prostszych i szybszych w stosowaniu.

Naklejanki

Tworzy się je przez naklejanie na skorupkę papieru, nici czy włóczki. Są one trudne w wykonaniu, jednakże bardzo efektowne.

Ażurki

Jeszcze trudniejsze do wykonania są ażurki, czyli pisanki ażurowe.

Wykonuje się je z wydmuszek różnego rodzaju jaj, kurzych, kaczych lub gęsich (obecnie nawet i strusich).

Aby je wykonać nawierca się w skorupce otwory za pomocą np. wiertarki, małego wiertła czy miniszlifierki – można więc zauważyć, iż nie jest to rzecz do robienia przez dzieci.

Obecnie pisanki tworzy się najczęściej przez malowanie na jajku farbami lub specjalnymi kredkami. W przeszłości malowaniem pisanek zajmowały się wyłącznie kobiety, a mężczyźni nie mogli wówczas wchodzić wcale do domu, aby nie przynieść złego uroku. Obecnie jest to zajęcie, któremu oddają się całe rodziny, a najchętniej robią to dzieci.

Wielkanocne malowanki

Układanie historyjki obrazkowej, opowiadanie treści, odpowiadanie na pytania.

Co robi dziewczynka z rodzicami? Po co tata obiera cebulę?

Jakie warzywa są na stole? Jaki kolor mają jajka przed ugotowaniem?

Dlaczego tacie łzawią oczy? W czym będą się gotować jajka?

Co robi tata? Co robi mama?

Jaki kolor mają jajka po ugotowaniu? Po co były potrzebne obierki buraków, szpinaku itd.?

Jak naturalnie barwić jajka

Czerwona kapusta – kolor niebieski

Kurkuma – kolor żółty

Jak naturalnie barwić jajka

Cebula – kolor brązowy

Marchewka - kolor pomarańczowy

Jak naturalnie barwić jajka

Burak – kolor różowy

Szpinak – kolor zielony

Ciekawostki na temat pisanek

- Legenda głosi, że Maria Magdalena, kiedy szła w niedzielę wielkanocną do grobu Chrystusa, zabrała ze sobą jajka, które miały być posiłkiem dla apostołów. Po spotkaniu Chrystusa, który zmartwychwstał, zauważyła, że jajka zmieniły kolor na czerwony. Od tej pory przyjął się zwyczaj malowania jaj na Wielkanoc.
- Kiedyś pisanek zakopywano pod progami domów, aby zapewnić mieszkańcom szczęście i dostatek.
- Skorupki jaj wielkanocnych rzucono też pod drzewa owocowe, aby zapobiec szkodnikom i sprowadzić urodzaj.
- Dziewczęta myły włosy w wodzie, w której gotowano jajka na pisanek, aby bujnie rosły i podobały się chłopcom.
- W zabawie zwanej walatką lub wybitką toczono po stole pisanek lub uderzano nimi o siebie. Posiadacz stłuczonego jajka tracił je na rzecz właściciela nienaruszonej pisanek.
- Inną grą było rzucanie pisanek do siebie lub przerzucanie ich przez dachy kościoła.

Ciekawostki na temat pisanek

- Uważano, że pisanki mają magiczną moc, dlatego np. dotykano nimi grzbietów bydła, aby było zdrowe i płodne, toczono je wzdłuż zagonów oziminy, żeby zapewnić sobie dobry urodzaj. Były one darem, który miał zapewnić obdarowanej osobie wszelką pomyślność (także w sprawach sercowych).
- Pełniły one rolę wykupu w obrzędach wielkanocnych, np.: dyngusa, chodzenia z barankiem lub kurkiem. Panna mogła dostać pisankę czekoladowo-marcepanową z pierścieniem zaręczynowym w środku.
- Ludzie bogaci obdarowywali się drogimi pisankami, ze złota, przyozdobionymi szlachetnymi kamieniami. Francuski jubiler P. C. Fabergé wykonał takie drogie pisanki na zamówienie cara Rosji.